

NVL Nieuwsbrief

Mededelingenorgaan van de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie

Waarnemers gezocht voor Libellenmonitoring

In 1998 gaat het landelijke libellenmonitoringprogramma van start. Doel van dit project is het bijhouden van de aantalsontwikkelingen van de Nederlandse libellen. Dit project kan alleen een succes worden wanneer voldoende waarnemers bereid zijn om in hun omgeving een aantal keren per jaar libellen te tellen. Dit is een oproep aan alle waarnemers om mee te doen.

Achtergrond

In de afgelopen jaren zijn veel beleidsstukken over de bescherming van de Nederlandse natuur verschenen. Het Natuurbeleidsplan is landelijk gezien het belangrijkste document. Het is van groot belang dat de maatregelen die in het kader van al deze plannen worden uitgevoerd worden geëvalueerd. Zo kan bijvoorbeeld worden nagegaan of de doelstellingen die in de plannen worden geformuleerd wel gehaald worden. Monitoring is daarbij een belangrijk hulpmiddel.

Libellenmonitoring

Libellen vervullen een belangrijke rol in het Nederlandse natuurbeleid. De overheid gebruikt kennis over libellen bij het opstellen van nieuwe plannen binnen de natuurbescherming en libellen worden gebruikt bij de evaluatie van beleidsmaatregelen. Met resultaten van een monitoringprogramma kunnen uitspraken worden gedaan die betrekking hebben op voor- of achteruitgang van de Nederlandse libellensoorten en welke oorzaken daaraan ten grondslag liggen. Afhankelijk van het aantal meetpunten kunnen uitspraken worden gedaan op zowel landelijk als regionaal niveau.

Waarnemers noodzakelijk!

Monitoring is dus een belangrijk hulpmiddel bij de bescherming van de Nederlandse libellen. Een monitoringproject heeft alleen kans van slagen als veel mensen bereid zijn om mee te doen aan het project. Vandaar deze oproep om mee te doen met het monitoringprogramma.

Wat wordt er verwacht?

De methode die wordt gehanteerd is het tellen van libellen in transecten langs de waterkant. Elke waarnemer heeft een of meerdere transecten, afhankelijk van de tijd die men erin wil steken. Afhankelijk van de soorten die in de betreffende biotoop voorkomen moet het transect ongeveer 8 keer per jaar geteld worden. Elke telling neemt ongeveer 15 minuten in beslag. Dit is ook weer afhankelijk van het aantal soorten en individuen dat ter plaatse

aanwezig is.

Daar moet nog eventuele reistijd bij op worden geteld. De tijdsinspanning kan dus beperkt blijven.

Binnen het monitoringprogramma hebben de libellen die op de Rode Lijst staan de hoogste prioriteit om geteld te worden. Deze hebben immers momenteel de meeste bescherming nodig. Het mooiste zou zijn dat iedereen een locatie zou tellen met een of meer Rode Lijst-soorten. Dit is echter niet altijd mogelijk, en het is natuurlijk ook goed wanneer een locatie wordt geteld waar deze zeldzame soorten niet aanwezig zijn. Soorten die nu (vrij) algemeen zijn kunnen in de toekomst immers op de Rode Lijst komen te staan.

Een heleboel soorten die op de Rode Lijst staan komen voor in natuurgebieden. Het kost meestal meer tijd om daar te komen. Monitoring in deze gebieden kan hier gebeuren met behulp van soortgerichte routes. Er hoeven dan maar vier tellingen gedaan te worden. Voor de tellingen die op grotere afstand van de woonplaats van de teller worden uitgevoerd kunnen reiskosten worden vergoed.

Meedoen?

Er zijn dus verschillende manieren mogelijk om betrokken te zijn bij het monitoringprogramma. Wanneer je belangstelling hebt om mee te doen, of als je wat meer wilt weten kun je mij bellen of schrijven bij De Vlinderstichting. Deze organisatie coördineert het monitoringprogramma, in nauw overleg met de NVL en EIS-Nederland. Ik kom dan voor het veldseizoen van 1998 langs om de route uit te zetten en om eventuele vragen over de methode te beantwoorden.

Opgave en informatie:

De Vlinderstichting
Postbus 506
6700 AM WAGENINGEN
0317-467341
e-mail: vlinders@bos.nl

Ik hoop dat veel mensen bereid zijn om deel te nemen aan het libellenmeetnet!

Robert Ketelaar

Erratum

De foto's op pagina 56 en 57 in *Brachytron* 1(2) zijn verwisseld. De *A. imperator* betreft een homeochroom vrouwtje!

Zaterdag 14 maart 1989 de NVL-Libellendag en jaarvergadering

meer informatie hierover volgt in februari

januari 1998 (1)
Nummer 4

Activiteitenprogramma NVL 1998

In het jaar 1998 organiseert de NVL weer tal van excursies, avonden en een inventarisatieweekend. Dit jaar is getracht de excursies zoveel mogelijk over Nederland te spreiden. Op deze manier kunnen veel leden nieuwe gebieden en andere soorten leren kennen. Bovendien kunnen leden door heel Nederland op deze wijze aan de excursies deelnemen. In de komende nieuwsbrieven zal gedetailleerdere informatie over de activiteiten verschijnen, maar de data kunnen alvast in de agenda worden genoteerd. In maart worden nog een aantal landelijke activiteiten georganiseerd. Op 7 maart organiseert De Vlinderstichting de landelijke Vlinderdag waar ook aandacht zal worden besteed aan libellen. In het weekend van 20 tot 22 maart organiseren onze Duitse collega's een libellensymposium. Een delegatie van de NVL zal hier ook heengaan. Elk lid van de NVL is van harte uitgenodigd.

Opgeven voor de excursies

Het is belangrijk dat iedereen zich minimaal 4 dagen voor de excursie opgeeft. Er kan dan worden bepaald of de excursie eventueel in meer excursies moet worden gesplitst en bij excursies per auto kan worden bekeken of er voldoende plek voor alle mensen is zodat er eventueel meer auto's moeten worden opgespoord. Opgeven voor de excursies kan worden gedaan bij Robert Ketelaar en Tim van den Broek. Bij autoexcursies wordt een beroep gedaan op autobezitters om andere mensen zonder auto te vervoeren. Gaarne doorgeven aan Robert of Tim als men per auto komt.

Zondag 8 maart

Larvenhuidjesdag

Na het grote succes van vorig jaar zal dit een jaarlijks terugkomende dag worden. Ook dit jaar is Aquasense in Amsterdam bereid ons te ontvangen. Iedereen wordt uitgenodigd om de verzamelde larvenhuidjes van 1997 mee te nemen. Er is uitgebreid gelegenheid om determinatieproblemen op te lossen, de concept larvenhuidjestabel zal worden uitgeprobeerd en van de meeste soorten libellen in Nederland zijn larvenhuidjes te bekijken. Ook mensen die nog niet zoveel met larven en larvenhuidjes hebben gedaan, maar dit wel interessant lijkt zijn van harte uitgenodigd. Een routebeschrijving zal in de volgende Nieuwsbrief verschijnen. Voor deze dag is plaats voor maximaal 20 personen. Men wordt verzocht zich op te geven bij Robert Ketelaar (0570-616311).

Zaterdag 14 maart

NVL-libellendag

Een dag vol met interessante lezingen, dia-presentaties en de jaarlijkse ledenvergadering van de NVL. Er zal volop gelegenheid zijn om mede-libellenliefhebbers weer eens te spreken. We zoeken nog naar een centraal gelegen locatie. In de komende Nieuwsbrief het programma. Ook is vandaag de jaarlijkse ledenvergadering.

Zondag 24 mei

Excursie naar de Twentse beken

B. van der Wal & R. Ketelaar
Recent is een sterke vooruitgang van de Beekrombout (*Gomphus vulgatissimus*) vastgesteld langs een aantal Twentse beken. In de ochtend wordt een locatie bezocht waar we zeker Beekrombouts zullen aantreffen, en de rest van de dag zal worden besteed aan het bezoeken van

beken waar de aanwezigheid tot nu toe niet werd vastgesteld. Het wordt aangeraden om waterschoenen o.i.d. mee te nemen omdat larvenhuidjes het beste kunnen worden verzameld wanneer men staande in de beek de vegetatie uitzoekt.

Verzamelen: 10.30, NS station Goor. Verplaatsing per auto.

5-7 juni

NVL-weekend in de Weerribben

De Weerribben is een van de laatste grotere laagveengebieden die nog niet erg goed is onderzocht op libellen. Wel is bekend dat het gebied bijzonder waardevol is voor libellen. Recent is de Noordse winterjuffer (*Sympecma paedisca*) in dit gebied in redelijk grote aantallen gevonden en het voorkomen van grote populaties van de Gevlekte witsnuitlibel (*Leucorrhinia pectoralis*) is bekend. De eerste soort zullen we niet aantreffen, maar de tweede zeker wel. Het doel van dit weekend is een redelijk goede inventarisatie van het gebied te maken, met nadruk op de laagveensoorten. Breng ook hybie-netten mee! Een uitgebreidere aankondiging zal in de volgende Nieuwsbrief komen te staan. Verplaatsing per boot en fiets.

Zaterdag 21 juni

Excursie ENCI-groeve

Vincent Kalkman en Dick Groenendijk
De ENCI-groeve is recent vooral in het libellennieuws gekomen door de aanwezigheid van vele interessante zuidelijke soorten als *Cercion lindenii*, *Crocothemis erythraea* en *Orthetrum brunneum*. Op deze dag zullen we deze soorten vrijwel zeker aantreffen, maar we gaan vooral op zoek naar *Coenagrion scitulum* waarop veel libellenonderzoekers kun geld hebben gezet als de volgende nieuwe aanwinst voor onze fauna.

10.00 station Maastricht. Verplaatsing per fiets.

juli

In deze maand zal een excursie worden georganiseerd in de Zuid-Hollandse duinen. Nadere aankondiging volgt nog.

Zondag 9 augustus

Excursie Walcheren

Richard Witte
Zeeland is voor libellen wellicht niet de meest interessante provincie. Feit is wel dat op Walcheren de enige zekere voortplanting van de Zuidelijke glazenmaker (*Aeshna affinis*) in Nederland plaats vindt. Met enig geluk zullen we deze soort aantreffen. Daarnaast gaan we op zoek naar de Vuurlibbel (*Crocothemis erythraea*) die zich hier ook voortplant. Wanneer deze doelen zijn bereikt worden nog enkele slecht onderzochte hokken in de omgeving bezocht.

Zaterdag 22 augustus Omgeving Appelscha, Drenthe

Gerard Abbingh
Van de Noordse glazenmaker (*Aeshna subarctica*) kunnen we maar geen genoeg krijgen. Het verspreidingsbeeld is nog steeds niet compleet. De omgeving van Appelscha is nog weinig onderzocht en we hopen ook hier deze soort te vinden en meer te weten te komen over de ecologie van deze zeer interessante soort. We bezoeken vele vennen waarbij we ook letten op de aanwezigheid van de Koraaljuffer (*Ceriagrion tenellum*) en Tengere pantserjuffer (*Lestes virens*).

We hopen met dit programma voor elk wat wils te hebben geboden. Veel plezier en tot ziens op een van de activiteiten!

Robert Ketelaar (0570-616311)
Tim van den Broek (030-2448660)